



### Addysgeg y Cyfnod Sylfaen

#### Dylai plant gael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth drwy:

- gwricwlwm priodol o ran datblygiad lle mae'r saith Maes Dysgu (chwech mewn lleoliadau/ysgolion cyfrwng Cymraeg) yn cyd-fynd a chydweithio â'i gilydd
- darpariaeth barhaus wedi'i chyfoethogi a gweithgareddau â ffocws mewn amgylcheddau dysgu a geir dan do ac yn yr awyr agored
- gwahanol fathau o weithgareddau chwarae ac ystod o weithgareddau a gaiff eu cynllunio, gan gynnwys rhai a ysgogir gan y plant
- profiadau sy'n caniatáu iddynt fabwysiadu ystod o rolau, gan gynnwys arwain mewn grŵp bach, dysgu fesul pâr neu weithio mewn tîm
- gwahanol adnoddau, gan gynnwys TGCh
- cyfleoedd dysgu gweithredol sy'n adeiladu ar brofiadau blaenorol ac sy'n eu cefnogi i dyfu'n ddysgwyr annibynnol
- gweithgareddau sy'n caniatáu iddynt ddefnyddio eu synhwyrau a bod yn greadigol a dychmygus
- tasgau a heriau sy'n eu hannog i ddatrys problemau a thrafod.

### Ystod o brofiadau

#### Dylai plant gael cyfleoedd i:

- gael profiad helaeth o iaith o'u cwmpas sy'n eu trwytho yn yr iaith lafar a'r ysgrifenedig
- ymarfer, datblygu a mireinio eu sgiliau ym mhob agwedd o'r ddarpariaeth, gan gynnwys y ddarpariaeth barhaus, ac ar draws pob Maes Dysgu
- mynegi eu hunain yn greadigol gan ddefnyddio'u dychymyg
- profi pob math o gyfryngau ac ysgogiadau gan gynnwys technolegau datblygol
- darllen a rhannu amrywiaeth o destunau a storïau nad ydynt yn ffuglen a storïau traddodiadol o Gymru ac o bob rhan o'r byd gan gynnwys y rheini a ysgrifennwyd gan awduron enwog
- gwneud marciau neu ysgrifennu mewn ystod o genres
- cyfathrebu mewn ystod o gyd-destunau at wahanol ddibenion ac ar gyfer gwahanol gynulleidfaoedd.

Mae Meysydd Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn y Gymraeg a'r Saesneg wedi eu datblygu law yn llaw. Gall blant ddefnyddio sgiliau trawsieithu a sgiliau deul i ddatblygu'r ddwy iaith gan sicrhau bod cryfder mewn un iaith yn atgyfnerthu'r llall.

### Allwedd

O fewn y tabl, bydd testun o'r FfLIRh yn ymddangos fel testun normal. Bydd testun o'r FfLIRh sydd wedi cael ei estyn neu sydd yn sgil benodol i Faes Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu yn cael ei ddynodi gan brint trwm. Bydd y sgiliau hyn hefyd yn cael eu dynodi gan yr eiconau canlynol.

**Sgil estynedig** ▲ **Sgil Maes Dysgu** ❖ Mae'r sgiliau hyn, ar y cyd â datganiadau'r FfLIRh, yn ffurfio'r Maes Dysgu Sgiliau Iaith, Llythrennedd a Chyfathrebu y Cyfnod Sylfaen.

### D.S.

Er mwyn bod yn hygyrch ac yn ddarllenadwy, dyluniwyd y tablau hyn i'w hargraffu ar faint A3.



## Llinyn: Darllen

		↔ Meithrin ↔	↔ Dosbarth derbyn ↔	↔ Blwyddyn 1 ↔	↔ Blwyddyn 2 ↔
Elfennau	Agweddau	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen	dewis gwahanol fathau o ddeunyddiau darllen, gan gynnwys llyfrau	dewis deunyddiau darllen gan gynnwys llyfrau	dewis deunyddiau darllen ac esbonio ystyr testun a pham maent yn ei hoffi	dewis deunyddiau darllen yn annibynnol gan roi rhesymau dros eu dewisiadau
		<b>dal llyfrau y ffordd iawn i fyny a throï'r tudalennau ❖</b>	<b>deall bod testun yn dweud rhywbeth ac y dylid darllen o'r chwith i'r dde, o'r top i'r gwaelod ❖</b>	<b>siarad am nodweddion llyfrau fel y dudalen gynnwys a'r teitlau ❖</b>	<b>defnyddio'r dudalen gynnwys a'r eirfa mewn pob math o destunau ❖</b>
		<b>adnabod tebygrwydd a gwahaniaethau mewn lluniau, siapiau, patrymau a gweadau ❖</b>	<b>gwahaniaethu rhwng llythrennau mewn ystod o gyd-destunau ❖</b>		
		<b>dwyn i gof a siarad am ddarluniau a gwrthrychau gweledol ❖</b>			
		<b>cysylltu cardiau lluniau neu wrthrychau â synau cyntaf ar lafar ❖</b>	<b>adnabod nifer cynyddol o synau llafar a'u cysylltu â llythrennau ❖</b>	<b>adnabod a chysylltu synau llafar â chyfuniadau o lythrennau ac enwau llythrennau ❖</b>	
		<b>adnabod a gwahaniaethu rhwng print a lluniau ❖</b>	adnabod bod geiriau'n cael eu ffurfio o ffonemau (seiniau) a bod ffonemau'n cael eu cynrychioli gan graffemau (llythrennau ysgrifenedig): – cyfuno cyfuniadau o lythrennau <b>gwybyddus ar lafar</b> – segmentu cyfuniadau o lythrennau <b>gwybyddus ar lafar ▲</b>	<b>adnabod a defnyddio nifer cynyddol o ffonemau a'u graffemau cyfatebol wrth gyfuno a segmentu geiriau hyd at ddwy sillaf ❖</b>	<b>defnyddio pob ffonem a'u graffem cyfatebol yn hyderus wrth gyfuno a segmentu geiriau amlsillafog ❖</b>



## Llinyn: Darllen

		↔ Meithrin ↔	↔ Dosbarth derbyn ↔	↔ Blwyddyn 1 ↔	↔ Blwyddyn 2 ↔
Elfennau	Agweddau	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen		<b>defnyddio'r strategaethau darllen canlynol gyda chymorth:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>– strategaethau ffonig i ddatgodio geiriau syml</li> <li>– adnabod geiriau aml eu defnydd</li> <li>– cliwiau'r cyd-destun, e.e. lluniau, sŵn gychwynnol</li> <li>– ailadrodd mewn testun ❖</li> </ul>	defnyddio'r strategaethau darllen a ganlyn yn fwyfwy annibynnol: <ul style="list-style-type: none"> <li>– strategaethau ffonig i ddatgodio geiriau</li> <li>– adnabod geiriau aml eu defnydd</li> <li>– cliwiau'r cyd-destun, e.e. <i>gwybodaeth flaenorol</i></li> <li>– cliwiau graffig a chystrawennol</li> <li>– hunan-gywiro gan gynnwys ailddarllen a darllen ymlaen</li> </ul>	defnyddio'r strategaethau darllen a ganlyn yn fwyfwy annibynnol ar gyfer ystod ehangach o destunau cyfarwydd ac anghyfarwydd: <ul style="list-style-type: none"> <li>– strategaethau ffonig</li> <li>– adnabod geiriau aml eu defnydd</li> <li>– cliwiau'r cyd-destun, e.e. <i>gwybodaeth flaenorol</i></li> <li>– cliwiau graffig a chystrawennol</li> <li>– hunan-gywiro, gan gynnwys ailddarllen a darllen ymlaen</li> </ul>
			defnyddio cyfatebiaeth un-i-un rhwng geiriau llafar ac ysgrifenedig ❖	dilyn y testun gyda'r llygaid yn unig, gan ddefnyddio bys dim ond pan ddônt ar draws rhywbeth sy'n peri trafferth ❖	dilyn tudalen o destun gyda'r llygaid yn ddidrafferth ❖
			darllen geiriau syml megis geiriau cytsain-llafariad-cytsain	<b>dadelfennu geiriau newydd sydd â chlystyrau o gytseiniaid a llafariad drwy strategaethau, e.e. gwahanu ffonemau, cychwyn geiriau ac odl</b> ❖	<b>dadelfennu testun sydd â chynnwys neu eirfa anghyfarwydd, gan lwyddo i ddeall pob peth</b> ❖
		adnabod geiriau cyfarwydd, e.e. <i>eu henwau eu hunain</i> , a phrint yn yr amgylchedd, e.e. <i>logos</i>	darllen penawdau a thestunau syml gan adnabod geiriau aml eu defnydd	darllen testunau addas yn gywir ac yn rhugl	darllen ystod ehangach o destunau addas yn fwyfwy cywir a rhugl
			dangos ymwybyddiaeth o'r atalnod llawn wrth ddarllen	darllen ar goedd gan roi sylw i'r atalnod llawn a'r gofynnod	darllen ar goedd gan roi sylw i'r atalnodi, gan gynnwys atalnod llawn, gofynnod, ebychnod a dyfynodau, gan amrywio goslef, llais a chyflymder
				darllen ar goedd â mynegiant, gan ddangos ymwybyddiaeth o'r ebychnod a dyfynodau	



## Llinyn: Darllen

		↔ Meithrin ↔	↔ Dosbarth derbyn ↔	↔ Blwyddyn 1 ↔	↔ Blwyddyn 2 ↔
Elfennau	Agweddau	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Canfod, dethol a defnyddio gwybodaeth	Strategaethau darllen		dangos ymwybyddiaeth o'r gwahaniaeth rhwng storiâu a thestunau gwybodaeth	adnabod nodweddion testun syml megis teitlau a lluniau er mwyn esbonio'r testun	adnabod a defnyddio nodweddion testun, e.e. <i>teitlau, penawdau a lluniau</i> , i ganfod a deall gwybodaeth benodol
		dehongli ystyr drwy luniau mewn llyfrau, gan ychwanegu manylion wrth esbonio	<b>defnyddio lluniau i'w helpu i ddadelfennu geiriau a deall y testun</b> ❖	chwilio am gliwiau yn y testun er mwyn deall gwybodaeth	chwilio am eiriau allweddol i ganfod am beth mae'r testun yn sôn
			deall ystyr nodweddion gweledol y testun, e.e. <i>darluniau, ffotograffau, diagramau a siartiau</i>	deall ystyr nodweddion gweledol a'u cysylltiad â'r testun ysgrifenedig, e.e. <i>darluniau, ffotograffau, diagramau a siartiau</i>	defnyddio holl nodweddion gwahanol y testunau i ddeall eu hystyr, e.e. <i>lluniau, siartiau a'r cynllun</i>
		adnabod lluniau ar sgrin a dehongli eu hystyr	adnabod geiriau a lluniau ar sgrin a deall eu hystyr	adnabod geiriau a lluniau ar sgrin sy'n gysylltiedig â phwnc	adnabod geiriau allweddol er mwyn chwilio am wybodaeth ar sgrin, a newid y geiriau chwilio yn ôl yr angen
Ymateb i'r hyn a ddarllenwyd	Darllen a deall	cofio manylion stori neu destun drwy ateb cwestiynau penagored neu ddefnyddio lluniau i'w helpu	ail-ddweud storiâu cyfarwydd mewn ffordd syml, <b>gan ddefnyddio lluniau i'w helpu</b> ▲	ail-ddweud digwyddiadau o ddarn o naratif yn y drefn gywir	dwyn i gof ac ail-ddweud naratifau a gwybodaeth o destunau gan gynnwys rhai manylion
			adnabod gwybodaeth o destun gan ddefnyddio nodweddion gweledol a geiriau	adnabod gwybodaeth sy'n gysylltiedig â chynnwys testun	codi gwybodaeth o destun yn gywir a'i didoli'n gategorïau neu o dan benawdau
				dwyn i gof fanylion o destunau gwybodaeth	esbonio manylion perthnasol o destunau
		dechrau gwneud cysylltiadau â'u profiadau eu hunain wrth wrando ar lyfrau/testunau neu wrth edrych arnynt	perthnasu gwybodaeth a syniadau o destun gyda phrofiad personol	defnyddio profiad personol er mwyn gallu deall testunau'n well	defnyddio profiad personol perthnasol a gwybodaeth flaenorol i ategu dealltwriaeth o destunau
		<b>siarad am 'beth allai ddigwydd nesaf'</b> ❖	<b>rhagfynegi diwedd i stori</b> ❖	<b>defnyddio'r dechneg o ragfynegi stori gan ychwanegu mwy o fanylion</b> ❖	<b>ymhelaethu ac adolygu rhagfynegiadau mewn ffuglen a thestun nad ydyw'n ffuglen</b> ❖



Elfennau	Agweddau	Meithrin	Dosbarth derbyn	Blwyddyn 1	Blwyddyn 2
		Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:	Mae plant yn gallu:
Ymateb i'r hyn a ddarllenwyd	Ymateb a dadansoddi	dangos diddordeb mewn llyfrau a mwynhau eu cynnwys	dangos diddordeb mewn llyfrau a deunyddiau darllen eraill ac ymateb i'w cynnwys	mynegi barn am wybodaeth yn y testun	mynegi barn am wybodaeth gan ddefnyddio manylion o'r testun, <b>gan ystyried y cynnwys, y syniadau, sut caiff ei gyflwyno a'i drefnu, a'r iaith a ddefnyddir ▲</b>
		dilyn llyfrau lluniau a thestunau a ddarllenir iddynt ac ymateb yn briodol.	dilyn testunau sy'n cael eu darllen iddynt gan ymateb yn briodol.	archwilio iaith, gwybodaeth a digwyddiadau mewn testunau	dangos dealltwriaeth a mynegi barn am iaith, gwybodaeth a digwyddiadau mewn testunau
				gwneud cysylltiadau rhwng testunau a ddarllenwyd a gwybodaeth arall am y pwnc.	gwneud cysylltiadau rhwng testunau a ddarllenwyd a gwybodaeth newydd am y pwnc.